

ÇALIŞMALARINDA TÜRK KÜLTÜRÜNÜ İŞLEYEN SANATÇILAR

Nihat ŞİRİN

Dr. Öğr. Üyesi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi ABD.
nsirin@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2049-8833

Şirin, Nihat. “Çalışmalarında Türk Kültürünü İşleyen Sanatçılar”. idil, 70 (2020 Haziran): s. 960–972. doi: 10.7816/idil-09-70-05

ÖZ

Hayatımızın şekillenmesinde teknolojinin ve bilimin etkisi kadar içinde doğup büyüdüğümüz kültürün de etkisi vardır. İnsan, yaşadığı kültürü gittiği yerlere ya da yaptığı işlere taşıma eğilimindedir. Sanatçılar ortaya koydukları işler bağlamında bu konuda biraz daha öne çıkarlar. Sanatçılar içinde yaşadıkları ya da doğdukları kültürlerden aracılar beslenirler. Toplumsal hatalar, sevinçler, üzüntüler, sorunlar, kültürel veriler onların birinci derecede kaynaklarını oluşturur. Türk resim sanatında eser üretmiş ve hala üretmeye devam eden birçok sanatçımız eserlerinde bu tür konuları işlemeye özellikle özen göstermişlerdir. Bu çalışmamızda cumhuriyetin başlangıcından günümüze ürettikleri eserlerde Türk kültürünü öne çıkartan sanatçılar ve anlayışları ele alınmıştır. Türk Resim sanatının gelişimi içinde kültür değerlerini resimlerinde özellikle işleyen on altı sanatçı öne çıkmıştır. Sanatçılar cumhuriyetin başlangıcından günümüze doğum tarihlerine göre sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: sanat, el sanatları, Türk resim sanatı

Makale Bilgisi

Geliş: 25 Mart 2020

Düzeltilme: 12 Mayıs 2020

Kabul: 23 Mayıs 2020

Giriş

Sanat kavramı ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Tanımların çoğu anlatılmak yada açıklanmak istenen konuyla yakından ilgilidir. Bu nedenle anlatılmak istenenler birbirinden farklı gibi görünse de özünde insan düşünce ve duygularını anlatır. Sanat, insan düşünce dünyasında birikmiş, duygu ve tekniğiyle şekil almış, dışavurumlara plastik bir dille yansımış bir olgudur. Bu yansımalar edebiyat, resim, heykel, sinema, müzik, tiyatro, mimari... şeklinde karşımıza çıkar. Bunlardan biri de el sanatlarıdır. El sanatları kültürlerin yaşama yansımış tezahürleridir. Toplumdan topluma da farklılıklar gösterir. Çoğunlukla da içinden doğduğu toplulukların adıyla tanımlanırlar.

El sanatları geleneksel özellikler taşır. Eserin-eserlerin sanatçısı belli değildir. Ortaya çıkan eser belli bir birikim ve gelişim sonunda ortaya çıkar. Çoğunlukla biçimleri değiştirilmeksizin ustaları tarafından uygulanır. Eserde yer alan motifler-şekiller biçimsel olarak aynı kalmakla beraber bazen renkleri ve isimleri bölgelere göre değişikliklere gösterir. Türk el sanatları da bunlardan biridir. Yapılış, yayılış ve süreklilik itibarıyla benzer özelliklere sahiptir. İçinde birçok tür barındırır. Geleneksel Türk el sanatları bünyesinde barındırdığı sanat türlerini şu şekilde sıralamak mümkündür. Dokuma sanatları (halı, kilim), çini-seramik, deri işleme, taş işleme, metal işleme (bakır, gümüş, altın), tezhip, hat, minyatür, ebru sanatı, ahşap ve ağaç işçiliği vb...Toplumlar varlıklarını ve devamlılıklarını kültürel yapılarına sahip çıkmalarıyla sağlarlar. Aynı dili konuşmak, aynı inanca sahip olmak ve bir bayrak altında aynı duygu yoğunluğu ile bir arada olmak bir toplumun olmazsa olmazıdır. Bu tür ana etmenler etrafında birbirini tamamlayan yaşam biçimleri ve davranış şekilleri oluşur. Bu yapıya o toplumun kültürel yapısı denir. Durum karşısında benzer tepkiler vermek, giyim-kuşam, yeme-içme, ikili insani ilişkiler, oyunlar, üzüntüler ve sevinçlerde birlik beraberlik toplumsal kültürlerin ortak göstergeleridir. Bunların içinde el sanatları ve mimari devamlılık açısından en önemli kültürel varlıklardır. Sanatçılar içinde yaşadıkları ya da doğdukları kültürlerden aracı beslenirler. Toplumsal hatalar, sevinçler, üzüntüler, sorunlar, kültürel veriler onların birinci derecede kaynaklarını oluşturur. Türk resim sanatında eser üretmiş ve hala üretmeye devam eden birçok sanatçımız eserlerinde bu tür konuları işlemeye özellikle özen göstermişlerdir..

Amaç ve Kapsam

Bu çalışmada, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana eserlerinde kültürel verilerimize öncelik veren ressam ve eserlerine yer verilmiştir. Çalışma; sanatçıların üsluplarını ve eserlerinde yer verdikleri kültürel değerlere dikkat çekmeyi amaçlamaktadır.

1933 yılında başlayan kültürel ve sanatsal atılımlar doğrultusunda Türk ressamı, ülke gerçeklerini tanımak için Anadolu doğası, kültürü ve yaşamıyla ilişki kurmalarını sağlayacak ilk adımları atmıştır. “Yerellik teması” Yurt Gezilerinden önce Cumhuriyeti, ulus bilincini, Atatürk İlke ve İlkelerini pekiştiren “savaş tema”lı resimler içinde fedakâr köylü kadınlar, cephan taşıyan köylüler gibi düzenlemelerle yer almıştır (Karoğlu, 2014: 112). 1940’lı yıllara gelindiğinde; özellikle “Yeniler” grubunun etkisiyle, “yerel sanat anlayışı” etrafında biçimlenen ve “ulusal/evrensel” karşıtlığını ele alan tartışmaların gündemdeki yerini koruduğu görülür (Bek, 2008: 119). Bu dönem daha çok İstanbul ağırlıklı yaşayan ülkemizin tek sanat okulu olan İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi sanatçıların Anadolu’ya yönlendirmek ve ülkenin kültürel yapısıyla ilgili tespitlerin yapılmasını sağlamaktır.

Çağdaş Türk Resminde 1940’lı yıllarda Turgut Zaim’le başlayan, geleneksel ve yerel değerlere yönelme çabaları, giderek artan ulusal resim arayışlarının tetikçisi olma niteliğindedir. Daha önceleri Türk resminde benzer çabaların varlığı bilinse de, bu çabaların niteliği farklıdır (Bayramoğlu, 2001: 20).

Bu çalışmada, eserlerinde Türk kültürü öğelerini ön plana çıkartan, Çağdaş Türk resminden 16 önemli temsilciye yer verilmiştir. Bu sanatçılar; Turgut Zaim, Cemal Tollu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nurullah Berk, Şemsi Arel, Maide Arel, Erol Akyavaş, Jale Yılmabaşar, Adnan Turani, Nuri İyem, Neşet Günal, Fikret Otyam, Devrim Erbil, Süleyman Saim Tekcan, Rauf Tuncer ve Mehmet Başbuğ’dur. Sanatçılar, çalışma içinde doğum tarihlerine göre sıralanmışlardır.

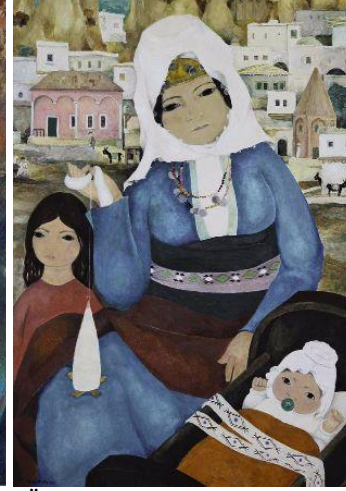
Türk Kültürünü Eserlerinde İşleyen Sanatçılar

Turgut ZAİM, (1906-1974): 1932 yılından başlayarak Anadolu’nun çeşitli köşelerini gezerek, Yörüklerin ve Avşarların yaşantılarıyla yakından ilgilenen Zaim’in üslubu da bu yıllarda biçimlenmiştir. Eserlerinde millî, yerel, bölgesel, halka dönük değerlere yer veren Zaim’in eserlerinde Türk folklorunun izlerini bulmak mümkündür

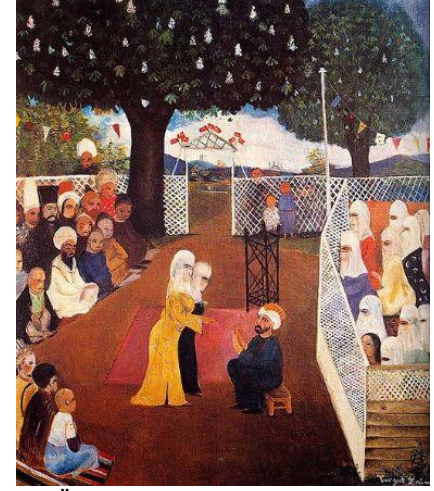
(Yazkaç, 2018: 1031). Göçerlerin hayatına ait sahneleri resimlerine başarı ile taşımıştır. Türk minyatür resminin kompozisyon anlayışını ve şematik figür anlayışını da tercih etmiştir (Kaplan ve Polat, 2018; 699).

TÜYB. (Sanal-1, 2020).

TÜYB. (Sanal-1, 2020).

TÜYB. (Sanal-1, 2020).

Cemal TOLLU (1899-1968): Cemal Tollu’nun resimlerindeki yapısal sağlamlığın kökeni, daha çok Anadolu Hitit sanatıyla ilgilidir. ...Cemal Tollu’daki heykelsi formların temelinde biçimciliği yatay ve dikey çizgilerin uyumunda, hacimsel tasarımda gören bir anlayış, bütün yaşamı boyunca egemen olmuştur. Cemal Tollu, bu anlayışı sanatının geçirdiği evrimle bağlantılı olarak, herhangi bir kesilmeye meydan vermeden, inançla uygulamıştır (Sanal-1, 2020). Resimlerinde kübist yaklaşım ağır basar. Özellikle son resimlerinde ışık gölgenin yerine renk tonlamaları ile sorunu çözmüştür. Konularını toplumsal yaşamdan seçmesiyle bilinir.

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

Bedri Rahmi EYÜBOĞLU (1911-1975): Bedri Rahmi Eyüboğlu Anadolu halı, kilim ve nakış motiflerini resimlerinde sıklıkla kullanmıştır. Bu uygulamalar genellikle boyama ve asamblaj tekniğiyle yapılmıştır. Sanatçı dokuma, kilim, yazma ve nakış gibi halk el sanatlarındaki motifleri özgün bir stil ile kaynaştırmıştır (Sanal-4, 2020). B. R. Eyüboğlu, geleneksel süsleme ve halk el sanatlarından seçtiği motifleri yapıtlarında resim teknikleriyle birleştirerek kullandı (Sanal-4, 2020). Özellikle yapmacılıkta kullanılan motifler vazgeçilmezleri arasındadır. Resimlerinin yanında şiirlerinde de Anadolu kültürünü işlemiştir.

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

KÜAB. (Sanal-3, 2020).

KÜAB. (Sanal-3, 2020).

Nurullah BERK (1906-1982): Nurullah Berk, Kübist-Konstrüktivist ilkeler kullanarak ulusal-yerel, gelenek ve halk kaynaklarına dönük anlayışlar arasında yer almıştır. Türkiye'ye egemen izlenimci tutuma karşı, biçim olarak Batı'daki çağdaş akımlara paralel kübist ve yapımcı teknik' şeklinde tarif edilen yeni bir anlayışın öncülüğünü yaptı (Tansuğ, 1996: 189). Sanatçının çalışmalarında minyatürde olduğu gibi hadim endişesi yoktur. Eserlerinin konularını sıradan insanlar oluşturur. Sokakta simit satanlar, kahvehanede nargile içenler ya da mutfakta işiyle meşgul ev hanımları onun başlıca konularıdır.

TÜYB. (Sanal-1, 2020).

TÜYB. (Sanal-1, 2020).

TÜYB. (Sanal-1, 2020).

Şemsi AREL (1936-1982): Türkiye’de erken dönem yenilikçi eğilimlerin bir temsilcisi olarak görülür. Figürü, hacimsel değerler ve biçim parçalarıyla ele aldığı ilk resimlerinde, kübist ve konstrüktivist bir yalınlığa yönelmiş, sonradan figürü daha soyutlayıcı planlara kaydırmış, zaman zaman da yalnızca soyut biçim araştırmalarıyla dikkat çekmiştir. Soyut düzenlemelerinde, Türk hat sanatını modern bir görüşle ele aldığı gibi geometrik soyut bir anlayışa yöneldiği de gözlenir (Sanal-6, 2020). Hat sanatındaki ritmik çizgi düzeninden yararlanmış, plastik işaretler olarak kullandığı harflerle geometrik soyutlamalar yapmıştır. Kübizme yönelmiş, geometrik formlar oluşturmuş. Geleneksel Türk el sanatlarından özellikle hat sanatından yola çıkarak çizgi stilizasyonuna dayanan eski yazı yorumlamaları yapmıştır (Sanal-6, 2020).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

Maide AREL (1907- 1997): Kadının gündelik hayatı sanatçının en çok ele aldığı konuların başında gelir. Eserlerini kübist anlayışta hacimden ve perspektiften yoksun düzlem içinde işlemiştir. Olgunluk dönemi eserlerinde açıkça belirginleşen geometrik bir yapıyla biçimlendirilmiş nesne ve figürleri, konturlarla ya da pentürlerle sınırlanan öğeleri ve kütesel bir etkiyle boyanan hacimli kompozisyonları sanatçının resimlerinde belirginleşen en önemli özelliklerdendir. Yapıtlarında, ağırlıklı olarak görülen figürleri, yerel konular çerçevesinde ele almış, biçimleri geometrik olarak stilize etmiştir (Karabaş, 2019: 1425). Figürlerin elbiselerinde ve mekân içinde Türk kilim ve kumaş desenleri dikkat çekicidir.

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

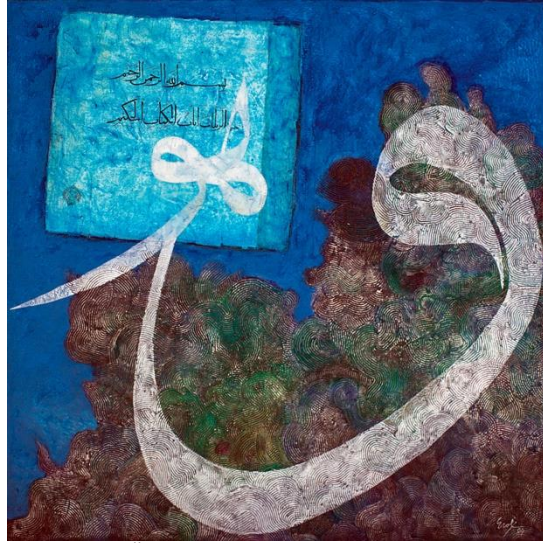

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

Erol AKYAVAŞ (1932-1999): Erol Akyavaş çalışmalarında kendi kültürünün görsel mirasına yönelir. Kompozisyonlarda hat ve minyatüre ait öğelere, anlatım biçimine yer verir. Konularıyla içli dışlı olan biçim dili geleneksel halı kilim düzenlerini de çağrıştırmaktadır. Sönmez’e göre Matrakçı Nasuh’un topografik resimleri Akyavaş için zengin bir görsel malzeme oluşturur (Sanal-8, 2020). Özsezgin’e göre is sanatçı geleneksel hat ve minyatürlerden aldığı esinlerle gerçekleştirdiği çalışmalarında, aldığı imgesel değerleri, parça ve bütün bağlamında değerlendirmektedir

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

Jale YILMABAŞAR (1939-): Sanatçı özellikle büyük boyutlu panolarda, panoya hareket kazandırmak için Tokat ve Kastamonu işlerinde de sıkça görülen daha çok Doğu medeniyetine özgü “kaligrafik” çizgi ve sembolleri sıkça kullanmıştır. Panolarında “kaligrafik” çizgileri sedef kakma işinde olduğu gibi çoğu kez beyaz renkte boyar. Kırmızı, parlament mavisi, turkuaz ve yeşil gibi canlı renkleri kullanması kişiliğinin resmine yansımaları olarak da yorumlanabilmektedir (Kahraman, 2014).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

Adnan TURANİ (1925– 2016): Sanatçının resminin temelindeki soyut kavramları, bazı grafik etütlerin ve birbirine bağlı desenlerin, Lavi çalışmalarının sınırları içinde ve bu anahtarlar yardımıyla çözümlemeye çaba göstermiş, bu arada kültür kökenlerimizle soyut çizgi düzenini benzer yönlerini araştırmıştır (Sanal-7, 2020). Konularının çoğunu sosyal yaşamdan alan sanatçı eserlerinde müzisyenleri, ikili insan ilişkilerini, özellikle kadını kalın çizgisel formlarla işlemiştir.

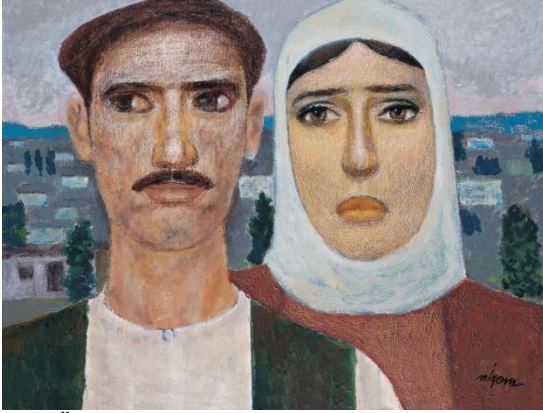

TÜYB. (Sanal-10, 2020).

TÜYB.(Sanal-10, 2020).

Nuri İYEM (1915-2005): Toplumsal gerçekçi anlayışı sanatının merkezine oturtan sanatçı eserlerinde insanı anlatmaya çalışmıştır. Anadolu insanını, onların yaşantısını, iç dünyasını, köyden kente göç edenleri ve gecekondu yaşamını resimlerinde işlemeye çalışmıştır. Anadolu'nun verimli ve bakir topraklarını bir kadın olarak algılamış ve yaptığı kadın portrelerinde iç dünyasının aynası olan gözlerde gerçekliği anlatmaya çalışmıştır (Sanal-11, 2020). Resimleri ışık gölgeden uzak rengi leke olarak değerlendirip durağan figürlerle öne çıkar. Resimlerde zorlama bir katılık sözkonusudur. Bu yönüyle sıkıntı ve ızdırapları vurgulamaya çalışmıştı.

TÜYB. (Sanal-12, 2020).

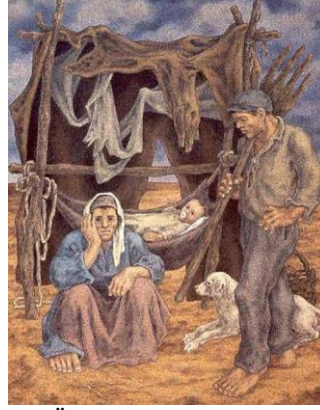

TÜYB. (Sanal-12, 2020).

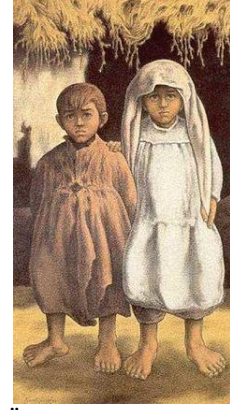
Neşet GÜNAL (1923-2002): Sağlam desen yapısıyla doğup büyüdüğü Orta Anadolu'nun çorak topraklarını ve yoksul ama çalışkan insanların anlatan sanatçı, tekniği ve yorumuyla Türk resmine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır (Sanal-13, 2020). Resimlerinde boya oldukça az kullanılmıştır. Çoğunlukla açık koyu geçişleri rengin kendi içinde tonlamasıyla oluşturulmuştur. Figürlerde emeğin vurgusunu güçlendirmek için el ve ayaklar normalden büyük ele alınmıştır. Figürlerin yüzlerinde yorgunluğu ve yoksulluğu izlemek mümkündür.

TÜYB. (Sanal-10, 2020).

TÜYB. (Sanal-10, 2020).

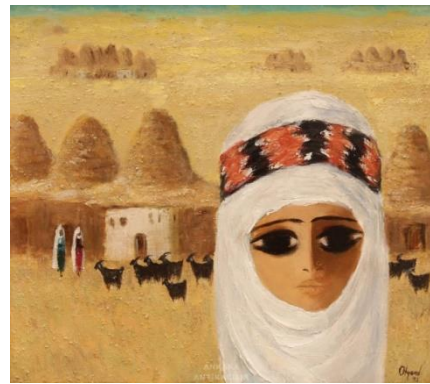

TÜYB. (Sanal-10, 2020).

Fikret OTYAM (1926-2015): Gazeteci, yazar ve ressam. Anadolu kırsal yaşantısı ile ilgili fotoğraflar ve yazdığı röportajlarla tanındı. Röportaj ve fotoğraflarında olduğu gibi tuvallerinde de Anadolu insanını resmetti. Toros kırsalının günlük yaşantısı içinde sık sık keçi ve başı örtülü Yörük kadınlarını figür olarak kullandı (Sanal-14, 2020). Resimlerinde son derece sade, ışık gölgeden uzak, renkçi anlayış öne çıkar. Kadınları mahzun, büyük gözlü ve süslü ve abartılı başlıkları ile dikkat çeker.

TÜYB. (Sanal-1, 2020)

TÜYB. (Sanal-1, 2020).

Devrim ERBİL (1937-): Çağdaş Tür Resminin en özgün sanatçılarındandır. Soyut resmin dilini çizgi ile birleştirerek yeni bir yorum geliştirmiştir. Konularını ağırlıklı olarak İstanbul görüntüleri oluşturur. Duvar seramiğinde de büyük boyutlu eserler üreten sanatçı bu çalışmalarında konuyu eseri yapacağı şehre göre kurgulamaktadır. Çalışmalarında İstanbul şehrinin anıtsal yapılarını odak noktası yaparak çevresindeki oluşumu tualine aktarır. Eserlerinde çizgi, renk ve dokudan kurulu bir kompozisyon örgüsü vardır (Sanal-5, 2020).

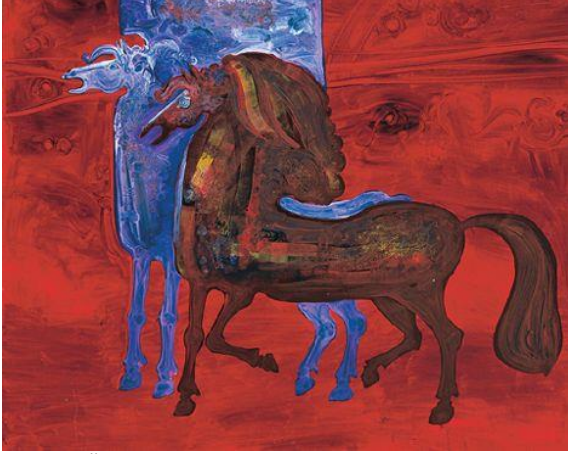

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

TÜYB. (Sanal-3, 2020).

Süleyman Saim TEKCAN, (1940) : Türk sanatında öncü karakteriyle büyük açılımlar yaratan Süleyman Saim Tekcan'ın yapıtlarında kullandığı At imgeleri, onu dünya çapında bir çizgiye taşıyan karakteristik özellikleriyle öne çıkıyor. Tekcan'ın Anadolu uygarlıklarından esinlenerek oluşturduğu figüratif ve folklorik çalışmalar, yağlıboya, gravür ve heykeller, Türk sanatının en özgün yapıtları arasında yer almaktadır (Sanal-15, 2020).

TÜYB. (Sanal-16, 2020).

TÜYB. (Sanal-16, 2020).

Rauf TUNCER, (1955-): Rauf Tuncer, eserleri ve sanatıyla Türk Dünyası'nın kültürel ve sanatsal verilerine duyarlı yaklaşımıyla seçilen sanatçılardan biridir. Rauf Tuncer, sanatında eski Türk yazıtlarını, damgaları, Orta Asya Türk motiflerini kullanan bir ressamdır. Belirtilen konular ışığında Orhun yazıtlardan, Geleneksel el sanatları motiflerinden, damgalara kadar uzanan geniş bir yelpazede çizgi, renk ve leke bağlamında kendi anlayışının dışına çıkmaya özen gösterir (Bayramoğlu, 2001; 28).

TÜA. (Sanal-17, 2020).

TÜA. (Sanal-17, 2020).

Halk sanatlarının anonim değerleri, halılar kilimler yazıtlar, hat sanatı da Tuncer'in yorumladığı bir diğer konu olarak karşımıza çıkar.

TÜA. (Sanal-17, 2020).

TÜA. (Sanal-17, 2020).

Mehmet BAŞBUĞ (1956-2017): Mehmet Başbuğ’un resimlerinde plastik unsurları ve ilkeleri tek başına önceleyen bir anlayıştan çok, nesneleri kuşatan zengin bir Anadolu kültürünü görürüz. Resimleri, kompozisyon renk ve kurgu bakımından özel bir coğrafyayı temsil etmekle birlikte arka planda soyut gizemlerle dolu destansı bir anlatım ve yaşam dilini çağrıştırmaktadır. Onun resimlerinde hareket halindeki hiçbir nesnenin geriye dönüş hareketliliği yoktur. Nesneler hep sonsuz bir ufuk gizemine doğru yol alır. Mehmet Başbuğ’un resimlerinde diğer bir konu ise Kurtuluş Savaşı destanları üzerinedir. Savaşın bitmez tükenmez acıları, kadınların çocukların yüzüne yansımıştır. Tabloların koyu karanlık atmosferi içinde, ufka doğru ilerleyen kağnılar, yorgun savaşçıların omuzlarındaki tüfeklere dahi yansımıştır. Bu ruh hali içinde bile ya istiklal ya ölüm diyerek istiklal mücadelesini kazanacak kararlılığı, cepheye doğru yürüyen bu insanların ifadelerinde resimlemiştir.

...Mehmet Başbuğ Kurtuluş Savaşı ve İstiklal Mücadelesi Kuvay-ı Milliye ruhunu yaşatmak için, genç kuşağın 21.yüzyıl temsilcisi olarak görülebilir. Sanatçının resimlerinde askerlerin teşkilatlandığı halkın varını yoğunu ortaya koyarak ölüm kalım mücadelesi için toplu halde cepheye gitmeleri, sanatçının kompozisyonlarının ana temasını oluşturur. ...Özellikle Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra ortaya çıkan Türk Cumhuriyetlerindeki kültürel yaşam konuları, sanatçının resimlerinin merkezine oturmuştur. 1970’li yıllarda resimlerinde Türk dünyasında yaşanan esaret ve zulümleri ele alan bunları sanat konusu yapan tek Türk ressamı desek yeridir (Erol, 2020).

TÜYB. (Sanal-18, 2020).

TÜYB. (Sanal-17, 2020).

TÜYB. (Sanal-17, 2020).

SONUÇ

Bu araştırma kapsamında Türk Kültürüne eserlerinde yer veren 16 sanatçı incelenmiştir. Sanatçıların çalışmalarından rastgele örneklerle yer verilmiş, sanat anlayışlar ve işledikleri konularla ilgili kısaca bilgi verilmiştir.

Sanatçılardan Turgut Zaim, Cemal Tollu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nurullah Berk, Maide Arel, Nuri İyem, Neşet Günel, Fikret Otyam ve Mehmet Başbuğ eserlerinde gündelik yaşamdan görüntüler aktarmaya çalışmışlardır. Eserlerde figürlerin kıyafetleri, yaşam biçimi, meşguliyetleri ve ekonomik durumları dönemin şartları da dikkate alınarak yansıtılmaya çalışmışlardır. Eserler bu açıdan dönemleriyle ilgili belge özelliği de göstermektedir.

Şemsi Arel, Erol Akyavaş, Jale Yılmazbaşar, Adnan Turani, Devrim Erbil, Süleyman Saim Tekcan ve Rauf Tuncer eserlerinde daha çok kültürel verileri yorumlamayı tercih etmişlerdir. Çizginin, rengin, lekenin ve motifin gücünü kendi usullarıyla yoğurup izleyicinin görüşüne sunmuşlardır. Eserlerde hat sanatından, saymalı taş ve kilim motiflerinden izler bulmak mümkündür.

Her iki grupta yer alan sanatçıların işledikleri konular, renkler ve kompozisyon kurguları birer imza niteliğindedir. Eserlerde işlenen konular izleyicide kendi geçmişine yolculuk yapma duygusu uyandırmakta ve iletişimi sürekli canlı tutmaktadır.

Cumhuriyetin başlangıcından günümüze devam eden Türk Resim Sanatı incelendiğinde öne çıkan sanatçıların üretimlerinde birçok farklı teknik ve anlayışlar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılıklardan biride ele aldıkları konular ve faydalandıkları yerel motiflerdir. Tespit edilen on altı sanatçının bir üslup birliği içinde olmadığı bir gerçektir. Ancak işledikleri konular itibarıyla çakıştıkları önemli noktalar vardır. Eserlerdeki ortak noktaları; el sanatları ürünleri ve toplumun yaşam biçimleridir. Hat, tezhip, mimari, dokuma sanatları, gündelik yaşantı, göçler, çocuk-anne ilişkisi gibi motifler sanatçıların en çok kullandığı enstrümanlardır. Ortaya konulan eserler geleneklerin korunmasında görsel belge oluşturması açısından çok önemlidir. Her sanatçı ele aldığı konuyu kendi düşünce ve iç dünyasında bıraktığı etkiye göre yansıtmıştır. Resimlerin her biri izleyicide içinde yaşadığı kültürüyle bütünleşme isteği uyandırmaktadır.

KISALTMALAR:

TÜYB: Tual Üzerine Yağlı Boya

KÜAB: Kumaş Üzerine Ahşap Baskı

TÜA: Tual Üzerine Akrilik

Kaynaklar

- EROL, Aydın Alperen (2019). “Atların ve İnsanların Ustası: Prof. Dr. Mehmet Başbuğ” <http://misakizafer.com/2019/09/17/atlarin-ve-insanlarin-ustasi-prof-dr-mehmet-basbug/>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- BEK, Güler (2008). Çağdaş Türk Sanatında “Ulusallık / Evrensellik” Sorunsalı ve Bazı Temel Yaklaşımlar. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 117-130.
- BAYRAMOĞLU, Meher. (2001). 20. Yüzyıl Türk Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanat Örneklerinin Etkisi. *Kalemşi Dergisi*, 1(2), 1-40, <http://kalemisidergisi.com/makale/pdf/1406720541.pdf>
- KAHRAMAN, Gülşen (2014). Çok Yönlü Sanatsal Kişiliği İle Jale Yılmazbaşar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (Afro-Avrasya Özel Sayısı), 117-126.
- KAPLAN, Mehmet Akif ve POLAT, Cavit (2018). Türk Resim Sanatına Geleneksel Sanatlardaki Figür ve Motiflerin Yansımaları. *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 4(14), 697-705. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iksad/issue/51710/671371>
- KARABAŞ, Pelin Avşar (2019). Çağdaş Türk Resim Sanatında Maide Arel. *İdil*, 63, 1421-1431. <http://idildergisi.com/makale/pdf/1570031425.pdf>
- KAROĞLU, Alaybey (2014). Folklorik Unsurların Resme Yansıması ve Yaşatılması Bağlamında Bazı Düşünceler. *Millî Folklor*, 26(104), 99-109.
- Sanal-1 (2020). <https://www.leblebitozu.com>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-2 (2020). <https://www.istanbulsanatevi.com/unlu-sanatcilarin-hayati/soyadi-t-unlu-sanatcilarin-hayati/cemal-tollu-hayati-ve-eserleri-1899-1968>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-2 (2020). <https://www.istanbulsanatevi.com/>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-4 (2020). www.bedrirahmi.com, Erişim Tarihi: Nisan 2020.
- Sanal-5 (2020). <https://tr.wikipedia.org>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-6 (2020). <https://www.istanbulsanatevi.com/unlu-sanatcilarin-hayati/soyadi-a-unlu-sanatcilarin-hayati/semsi-arel-hayati-ve-eserleri-1906-1982>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-7 (2020). <http://filozof.net>, Erişim Tarihi: Mayıs 2020.
- Sanal-8 (2020). <https://www.istanbulsanatevi.com/unlu-sanatcilarin-hayati/soyadi-a-unlu-sanatcilarin-hayati/erol-akyavas-hayati-ve-eserleri/>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-9 (2020). <https://www.galerisoyut.com.tr/artist/adnan-turani>, Erişim Tarihi: Nisan 2020.
- Sanal-10 (2020). <https://www.turkishpainting.com>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-11 (2020). <https://www.biyografi.info/kisi/nuri-iyem>, Erişim Tarihi: Mayıs 2020.
- Sanal-12 (2020). <https://www.nuriyem.com>, Erişim Tarihi: Nisan 2020.
- Sanal-13 (2020). <https://www.biyografi.net.tr/neset-gunel-kimdir>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-14 (2020). <https://www.fikretotyam.com/resimleri>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-15 (2020). <https://www.izmirdergisi.com/tr/dergi-arsivi/60-36inci-sayi/173-suleyman-saim-tekan>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-16 (2020). <http://www.imoga.org>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- Sanal-17 (2020). <http://www.pinterest.com.tr>, Erişim Tarihi: Nisan 2020.
- Sanal-18 (2020). <http://www.artsurem.com>, Erişim Tarihi: Mart 2020.
- YAZKAÇ, Pınar (2018). Turgut Zaim’in Resimlerinde Anadolu ve Yörük Yaşamı Üzerine Bir Değerlendirme. *İdil*, 7(48), 1031-1041. <http://idildergisi.com/makale/pdf/1531527586.pdf>
- TANSUĞ, Sezer (1996). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

ARTISTS WHO PAINT TURKISH CULTURE IN THEIR ARTWORKS

Nihat ŞİRİN

ABSTRACT

In the shaping of our lives, there is the effect of culture in which we were born and grew up as much as technology and science. There is nothing more natural than carrying the culture in which people live to the places where they go or work. Artists are distinguished little more in this regard within the context of the products they produce. Artists are fed directly from the cultures in which they live in or in which they were born. Social mistakes, pleasures, sorrows, problems, cultural data constitute their primary sources. Many of our artists who have produced and still continue to produce works in Turkish painting art have showed ultimate attention to treat such subjects in their works. In this study, the artists who put forward the Turkish culture in the works they have been producing from the beginning of the republic to the present day and their understanding are discussed. Sixteen artists who especially treated cultural values in their paintings came to the fore within the development of Turkish Painting Art. Artists are listed according to their birth dates from the beginning of the republic to the present day.

Keywords: art, handicrafts, Turkish painting art